

Posudek oponenta na rigorózní práci

Odkaz v dědickém právu

Autor: Mgr. Martin Svoboda:

1. Institut odkazu lze z hlediska právního vývoje vnímat jako institut tradiční a prověřený potřebou transcendentální reglementace přechodu majetkových práv. Zásadním východiskem koncepcí poznání tohoto institutu je římské právo, které v jednotlivých vývojových fázích rozpracovalo dědické právo do nadčasových detailů. Stejně je tomu i v případě institutu odkazu. Autorem zvolené téma lze charakterizovat jako aktuální a přínosné. Je skutečností, že v současnosti vzrůstá počet sepisovaných závětí a mnohem více se otevírá možnost zřízení odkazu. Tento „hlad“ dozajisté vyvolaný v zásadě více jak šedesátiletou absencí odpovídající právní úpravy (zákon č. 140/1950 Sb. v to nepočítaje) s sebou s vysokou pravděpodobností přinese i nárůst zájmu o zřízení odkazu. Je to vůle zůstavitele, který rozhodne o tom, kdo se má stát jeho *alter ego*, a kdo odkazovníkem. Vzhledem k tomu, že odkaz v sobě snoubí prvky dědického práva (je pořízením pro případ smrti, avšak není dědickým titulem) a práva obligačního - odkazovník je věřitelem a má právo na vydání věci, otevírá tento institut a zejména potom jeho rozsáhlá úprava v celkem cca čtyřiceti konkrétních a mnoha souvisejících ustanovení hmotného i procesního práva mnohé teoretické a praktické otázky. Odpověď na tyto nelze vždy hledat ani v judikatuře k předchozí právní úpravě ani k ABGB, neboť soudobá úprava dědického práva je od něho v mnohém odlišná. Zpracování zvoleného tématu lze jen uvítat.

2. Zpracování předložené rigorózní práce kladlo na autora značné nároky a to zejména po stránce vstupních informací. Rigorozant využil celkem 115 literárních domácích i zahraničních zdrojů, 17 právních předpisů a téměř dvě desítky vybraných soudních rozhodnutí. Kladem je výrazné využití romanistické a prvorepublikové civilistické literatury. Vedle standardních interpretačních metod jako jsou analýza, deskripce a syntéza autor využil průřezově metodu historickou a komparační (islámské právo, polská úprava). Využití výzkumných metod a postup od obecného ke konkrétnímu je avizováno v samotném úvodu práce na straně 7 a 8. Závěry uvedené v práci mají dostatečnou oporu v řádně citované domácí i zahraniční literatuře, kdy průběžně vedený poznámkový aparát svým rozsahem 509 poznámek pod čarou plně korensponduje zdrojové základně a

průběžně doprovází 107 stran vlastního textu. Dle čestného prohlášení autora má předložená práce rozsah 241 291 znaků, tj. 134, 05 normostran.

3. Předložená práce je přehledně formálně rozčleněna vedle úvodu a závěru do čtyř kapitol: 1. POJEM ODKAZU, 2. HISTORIE, 3. SOUČASNÁ ÚPRAVA, 4. ODKAZ V ZAHRANIČÍ. Tyto hlavní kapitoly jsou přesně členěny na drobnější podkapitoly a části. Formální členění koreponduje s obsahem a cílem práce. Za stěžejní část lze považovat kapitolu třetí, čtvrtou a závěr. Tomu odpovídá i stránkový rozsah cca 50 stran tj. jedna polovina práce. Tento závěr je však potřeba korigovat historicko - teoretickým vstupem, bez něhož by koncentrace závěrů v druhé polovině práce nebyla možná. Systematika analýzy současné úpravy v zásadě odpovídá systematické OZ.

4. Předložená práce je zdařilým zpracováním relativně úzké problematiky institut odkazu. Je však potřeba si uvědomit, že odkaz jako specifický institut vykazuje pevné a propojené souvislosti se všemi instituty dědického práva (pořízení pro případ smrti, ochrana nepominutelného dědice atd.). Ryze obligační charakteristiku a to zejména s ohledem na systematické zařízení má „darování pro případ smrti.“ Konkordance této zákonem aprobované možnosti vedle obyčejného daru, odkazu, či závěti je nanejvýš problematická. Kladem práce je nadprůměrné poznání římskoprávní úpravy a její geneze včetně intruzí do současné právní úpravy. Práce se neomezila na pouhé konstatování skutečností, ale text práce je mnohdy vysoce kritický a to nejen k úpravě ale též samotnému zákonnému textu (str. 110 a 111). Analýza rozebíraného problému je dostatečná a konstantní. Zvláštností, resp. odlišností od jiných shodně anebo obdobně zaměřených prací je komparace s islámským právem. V komparaci s polskou právní úpravou zasluhuje vindikační legát – relativní novinka tamní úpravy, která v sobě snoubí také prvky dědické sukcese – odpovědnost za dluhy zůstavitele. Tento navíc podlého výraznějším restrikcím oproti ostatním druhům legátů. Text práce obsahuje četné matematicky koncipované příklady, které demonstrují obtížnost úpravy odkazu. Práce je sepsána čtivě a srozumitelně. Má velmi dobrou stylistickou úroveň.

5. Předloženou práci autor prokázal schopnost pracovat samostatným a tvůrčím způsobem a hlubší znalost problematiky. Generátor shod porovnával shodu s celkem 85 dokumenty. Shodu ve výši 85 procent s prvním dokumentem kvantitativně 488 shod, matematickou metodou svědčí o skutečnosti přepracování autorovy původní práce. V ostatních dokumentech je míra podobnosti nižší než pět procent.

Cíl práce vymezený na straně 7 na konci odstavce druhého byl splněn. Ke splnění cíle se autor kriticky vrací v samotném závěru práce.

6. K předložené práci lze vznést některé připomínky formálního i obsahového charakteru:

Na str. 5 v samotném úvodu: „vlastnictví pokud možno co největšího množství majetku.“, str. 5 pozn. 2 pod čarou zákoník propůjčil, str. 7 judikaturní, str. 55 „trošku“, str. 60 závěť vyhotovená bez přítomnosti právníka, Str. 74 a pozn. č. 357. pod čarou – zřeknutí se dědického práva provádí smlouvou ve formě veřejné listiny, kterou uzavírá zůstavitel zpravidla s předpokládaným dědicem s právem na povinný díl – ust. § 1480 OZ je obecnější, autor však používá slovo zpravidla, Str. 91 – bylo by vhodné upozornit na ust. § 764 odst. 1.

7. Předložená práce splňuje formální i obsahové požadavky kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji k ústní obhajobě. V rámci ústní obhajoby se autor zaměří na otázku souvislosti odkazu a navýšení majetku svěřenského fondu (§ 1468).

V Praze dne 7. 11. 2018

JUDr. et MUDr. Alexandr Thöndel, Ph. D.

Oponent rigorózní práce